

آمادگی مسکو برای همکاری با آمریکا

روز گذشته سخنگوی کاخ کرملین گفت که رئیس‌جمهور روسیه آماده یافتن راهکار مسالمت‌آمیز برای پایان دادن به بحران اوکراین است. دیمیتری پسکوف، سخنگوی ریاست‌جمهوری فدراسیون روسیه از آمادگی مسکو برای همکاری با واشنگتن خبر داد. پسکوف طی نشست خبری در کاخ کرملین گفت: «ولادیمیر پوتین [رئیس‌جمهور روسیه] آماده یافتن راه‌حلی مسالمت‌آمیز برای مناقشه اوکراین است. روسیه همچنین آماده همکاری با آمریکا است.» به نوشته خبرگزاری «اسپوتنیک»، وی در این باره توضیح داد: «دولت [آمریکا به ریاست دونالد ترامپ] مزایای همکاری تجاری و اقتصادی با روسیه را به رسمیت می‌شناسد.» سخنگوی کرملین با بیان اینکه اقدامات روسیه یک جنگ بی‌هدف نیست، تصریح کرد: «بلکه حفاظت از منافع خود است. دیدگاه‌های [ولودیمیر زلنسکی] [رئیس‌جمهور اوکراین] در مورد این بحران، با دیدگاه‌های روسیه متفاوت است.»

گام اسرائیل و سوریه برای توافق

همزمان با فشارهای آمریکا برای به سرانجام رساندن توافق امنیتی سوریه و رژیم صهیونیستی در نیویورک، فرستاده ویژه کاخ سفید در امور سوریه مدعی شد که طرفین به توافق امنیتی نزدیک شده‌اند. تام باراک، فرستاده ویژه ایالات متحده در امور سوریه مدعی شد که دمشق و تل‌آویو به انعقاد توافق «کاهش تنش» نزدیک شده‌اند که بر اساس آن رژیم صهیونیستی حملات خود را به سوریه متوقف کند و سوریه نیز متعهد شود که ماشین آلات یا تجهیزات سنگین رزهی را در نزدیکی مرز فلسطین اشغالی مستقر نکند. آی ۲۴ نیز نوشت، این اظهارات ساعاتی پس از گزارش این رسانه خبری مبنی بر اینکه «به احتمال زیاد» «بنیامین نتانیاهو»، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی هفته آینده در واشنگتن با احمد الشرع، رئیس دولت موقت سوریه، دیدار خواهد کرد، منتشر شد. باراک روز شنبه در حاشیه مجمع عمومی سازمان ملل در نیویورک به خبرنگاران گفت که این توافق اولین گام به سوی پیمان امنیتی است که طرفین در حال مذاکره در مورد آن هستند.

شرط ایتالیا برای فلسطین

جورجیا ملونی، نخست‌وزیر ایتالیا در حاشیه نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد، در گفت‌وگو با خبرنگاران اعلام کرد که اکثریت پارلمان کشورش طرحی را برای به رسمیت شناختن فلسطین ارائه خواهند کرد، اما تنها در صورت آزادی اسرا و خروج حماس از غزه با آن موافقت خواهد کرد. نخست‌وزیر ایتالیا ابراز امیدواری کرد که مخالفان دولت نیز از طرح وی حمایت کنند. امانوئل مکرون رئیس‌جمهوری فرانسه که همراه با عربستان رهبری راه‌حل موسوم به دودولتی را برعهده دارد، شامگاه دوشنبه به وقت نیویورک، در نشست ویژه سازمان ملل متحد تحت عنوان اجلاس راه‌حل دودولتی، برای پایان دادن به مناقشه فلسطین و رژیم اسرائیل سخنرانی کرد و در اقدامی کم‌سابقه، تشکیل دولت مستقل فلسطین را به رسمیت شناخت. او این تصمیم را «گامی ضروری برای صلح پایدار و امنیت خاورمیانه» خواند و از سرگیری فوری مذاکرات سازنده میان دو طرف را خواستار شد.

ترامپ تمام شود فعالانه در آن اختلال ایجاد خواهند کرد.

سومین همسایه در این منطقه، ترکیه است که مورد ویژه‌ای به شمار می‌رود. با اینکه ترکیه از صلح در منطقه حمایت می‌کند و به‌شدت می‌خواهد مسیرهای ترانزیتی در سراسر جنوب قفقاز به سمت آسیای مرکزی را ببیند، این حقیقت که مقامات آمریکایی با همتایان ترک درباره کریدور ترامپ مشورت نکردند بازتاب خوبی در آنکارا ایجاد نکرد. این امر مایه تاسف بود چون آنکارا بیشترین کارت را برای ترویج صلح در منطقه دارد: این کشور قدرت عادی‌سازی روابط را دارد و مرزهای زمینی خود را با ارمنستان که از سال ۱۹۹۳ بسته شده بودند، باز کرد که می‌تواند ارمنستان را از بند ژئوپلیتیکی رها کند. در ۱۲ سپتامبر، ترکیه فرستاده خود را به ایروان اعزام کرد و اقدامات جدیدی را برای اعتمادسازی اعلام کرد اما برای مهار بزرگترین متحد خود، آذربایجان، در اعلام دستیابی به موفقیت کامل طفره رفته است. در این میان، روابط آمریکا و ترکیه تحت فشار باقی مانده است. مشی جدید دیپلماسی بین واشنگتن و آنکارا نیاز است که به طرف ترکی دوباره تضمین دهد که کریدور ترامپ و طرح‌های آمریکا برای منطقه مزیتی وجود دارد.

► برد-برد

دهه‌هاست که در مناقشه بین ارمنستان و آذربایجان پیشرفت‌های «تاریخی» گزارش شده ولی دو کشور همواره به درگیری بازگشته‌اند. توافق ترامپ می‌تواند سرنوشت مشابهی داشته باشد. اولاً، یک نسل از ارمنستانی‌ها و آذربایجانی‌ها در درگیری بزرگ شده‌اند. سیاستمداران در دو کشور خصومت را به ابزاری تبدیل کردند تا در بازی مشروعیت برنده شوند و به‌طور گزینشی از طرف مقابل به‌خاطر اقدامات پاکسازی قومی که در دهه ۱۹۹۰ و ۲۰۲۳ مرتکب شده‌اند شکایت دارند و آنها را بزرگنمایی می‌کنند.

ناگفته نماند، پاشینیان، که در ابتدا به‌نظر می‌رسید تحت تأثیر شرایط وخیم قرار گرفته بود اما حالا به‌نظر می‌رسد یقیناً تصمیم گرفته این الگو را تغییر دهد. حتی اگر این امر مستلزم امتیازات بزرگی باشد، او به‌دنبال توافقاتی با آذربایجان و ترکیه است که به او این امکان را می‌دهد مرزهای کشورش را باز کند و بالاخره وابستگی ارمنستان به روسیه را کاهش دهد و به یک دولت-ملت خودکفا تبدیل شود. نیاز علی‌اف به توافق صلح بسیار کمتر است چون تقریباً هرچه می‌خواهد را در میدان نبرد به‌دست گرفته است. اما در عین حال به‌نظر می‌رسد حداقل فعلاً متقاعد شده که به نفع اوست از رهبر تحت فشار ارمنستان حمایت کند تا اینکه شاهد سقوط دوباره ارمنستان تحت سلطه روسیه باشد.

چشم‌انداز ژئوپلیتیکی آشفته فعلی، به روند‌های متضاد در قفقاز جنوبی دامن می‌زند. از یک طرف، افول نهادهای چندجانبه و نهادهای لیبرال اروپایی، سه قدرت منطقه‌ای، ایران، روسیه و ترکیه را جسورتر کرده است. در سال ۲۰۲۱، آنها چارچوب «۳+۳» را برای اثبات حق خود به عنوان شکل‌دهندگان جدید نظم در منطقه ابداع کردند. اما تا آنجایی که به سه کشور دیگر در این معادله یعنی ارمنستان، آذربایجان و گرجستان مربوط می‌شود، سه قدرت قدرتمندتر هژمون‌های امپراتوری سابق با ادعاهای قدیمی نیز به شمار می‌روند. این سوءظن مشترک به نوبه خود روند دیگری را به دنبال داشته است: آرزوی هر سه کشور قفقاز جنوبی، آرزویی که به گفته برخی بیش از ۳۰ سال پس از استقلال آنها با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی به تعویق افتاده، ایجاد دولت-ملت‌های خودمختار استراتژیک است که به هیچ قدرت خارجی وابسته نیست.

واشنگتن ظرفیت پایان دادن به ادعای مسکو به‌عنوان میانجی‌گر منطقه را دارد؛ ابزاری که روس‌ها سال‌ها از آن استفاده کردند تا کنترل بر ارمنستان و آذربایجان را به‌دست آورند. در عین حال، این روزها زمانی که ایالات متحده هدف جاه‌طلبانه‌تری را برای منطقه داشته باشد، به پایان می‌رسد مثل زمانی که جورج دبلیو بوش به تفلیس سفر کرد و گرجستان را الگوی «چراغ راه آزادی» خواند.

ترامپ از سخنان چارلوسانه علی‌اف و پاشینیان در کاخ سفید و اشتیاق آشکار آنها برای نامزدی مشترک او برای جایزه صلح نوبل لذت برد، اما ظاهراً توجه زیادی به قفقاز جنوبی نکرده است. در واقع، کمی پس از جلسه کاخ سفید، او نتوانست نام دو کشوری را که بین آنها میانجی‌گری کرده بود، تلفظ کند و آنها را «آلبانی» و «آذربایجان» نامید.

با این حال حمایت ترامپ به باکو و ایروان شجاعت ایستادگی در برابر مسکو را می‌دهد. ترامپ که با میانجی‌گری خود، توافقی موقت بین باکو و ایروان را محقق کرده و نام خود را به یک کریدور ترانزیتی جدید و حیاتی بخشیده است، اکنون باید درک کند که نمی‌تواند این کار را به تنهایی انجام دهد. در عوض، او باید روی شیوه قدیمی‌تر دیپلماسی آمریکایی سرمایه‌گذاری کند تا به ایجاد صلح پایدار در منطقه کمک کند.

ترجمه: یاسمن طاهریان

صلح در قفقاز جنوبی ن علیه روسیه یک توافق آمریکایی رارقم زد

روسیه پاشینیان یک هدف دوگانه‌ای برای بسیج نیروها علیه (دولت) می‌دهد: نخست‌وزیری که به‌دنبال دوره جدید و توافق صلحی است که آنها می‌خواهند از بین ببرند.

این توافقنامه برای کریدوری که آذربایجان را به نخجوان وصل می‌کند بسیار ارزشمند است. باکو و ایروان هنوز باید در مورد جزئیات کلیدی با یکدیگر به توافق برسند مقل محل جاده جدید و ترتیبات امنیتی مورد نیاز برای آن.

این توافق دقیقاً چگونه ترافیک آذربایجان را برای عبور «بالامع» از اراضی ارمنستان درحالی‌که حاکمیت ارمنستان مورد احترام باشد، فراهم می‌کند، همچنان نامشخص باقی می‌ماند.

و دقیقاً چون این بخش از اراضی برای خیلی‌ها چنین ارزش استراتژیک و احساسی دارد، مزیتی برای خراب‌کنندگان هم وجود دارد تا راه‌حلی را که دوست ندارند، از بین ببرند. مرز شمالی ایران که از نخجوان به ارمنستان و سپس به آذربایجان می‌رسد باعث می‌شود تا تهران احتمالاً از این توافق صلح خوشحال نباشد. تهران می‌خواهد وضعیت فعلی خود را به‌عنوان کشور ترانزیتی بین دو بخش از آذربایجان حفظ کند و همواره با هر ترتیبات جدیدی که نیروهای امنیتی غربی را در امتداد مسیر نخجوان قرار دهد یا اعطای کنترل زیاد به دو همسایه ترک یعنی آذربایجان و ترکیه که روابط دوستانه خوبی ندارد، مخالف خواهد بود.

کرملین می‌تواند تلاش کند تا مانع توافقی‌های واشنگتن شود. روسیه از آنجایی که پس از جنگ سال ۲۰۲۰ وعده به‌دست آوردن کنترل این کریدور را داده بود، اهمیت استراتژیک را با گستره قلمرو خود مرتبط می‌داند. مسکو بر این باور بود که سربازان روسی مرزی را در امتداد این مسیر مستقر خواهند کرد، قدرت نفوذ خود را در ارمنستان و آذربایجان به دست خواهند آورد و تکه‌گم‌شده کریدور ترانزیت بین‌المللی شمال به جنوب، پروژه دیرینه جاده، ریل و دریا را که روسیه را به خلیج فارس متصل می‌کند، تضمین می‌کند. واکنش کرملین تا اینجا به‌جای اینکه علناً تقابلی باشد با خونسردی و کوچک شمردن آن بوده است. مسکو و تهران برای ایجاد اختلال آشکار جاده‌ای که نام رئیس‌جمهور آمریکا روی آن خواهد بود، محتاطانه عمل خواهند کرد اما اگر ارمنستان و آذربایجان نتوانند درباره جزئیات کلیدی به توافق برسند آنها به دنبال فرصت‌هایی برای بی‌اعتبار کردن توافق خواهند گشت یا زمانی که ریاست‌جمهوری

روسیه تا کجا حاضر است پیش رود. بنابراین، سرپیچی مشترک آذربایجان و ارمنستان از مسکو، دو رهبر را به سوی آشتی سوق داد؛ آن هم در زمانی که ظرفیت روسیه در منطقه قفقاز به دلیل جنگ در اوکراین محدود شده است. بنابراین پیشگام شدن دیپلماتیک واشنگتن مورد استقبال ویژه‌ای قرار گرفت. برای علی‌اف، رهبری که کنترل داخلی را تنگ‌تر و سازمان‌های بین‌المللی را تعطیل کرده، پیشنهاد ترامپ مبنی بر «همکاری استراتژیک» با ایالات متحده، موضوعی که دولت ترامپ همواره برای آن شرط تقویت سابقه بد حقوق بشر در باکو را گذاشته بود، یک هدیه به شمار می‌رود. در نشست ماه اوت که باکو زندانیان سیاسی آذربایجانی یا زندانیان ارمنی را از بازداشت آزاد کرد، هیچ درخواستی از سوی کاخ سفید مطرح نشد. البته، یک روز قبل از نشست با پاشینیان، اکسان موبیل که یک شرکت غول نفتی است یک توافق دوجانبه را با کمپانی انرژی متعلق به دولت آذربایجان موسوم به SOCAR امضا کرد.

► هشدار لورفتگی

اقدامات بسیاری باید انجام شود تا توافق‌هایی که در واشنگتن بسته می‌شوند به حقیقت تبدیل شوند. توافقنامه ۱۷ موردی که دو رهبر ابتدای نام خود را نوشتند، کلیدی برای عادی‌سازی روابط و پایان رسمی درگیری است. این توافق هرچند مهم است اما می‌تواند توافق صلح جامع بین دو کشور در حال جنگ نیست. در متن این توافق درباره هیچ راه‌حلی برای حق بازگشت صدها هزار نفر از شهروندان آواره در دو طرف به خانه‌هایشان وجود ندارد. حتی هیچ روند مسئولیت‌پذیری برای جنایات جنگی که در طول دهه‌ها مبارزه رخ داده هم وجود ندارد. آذربایجان ضمن صحبت از صلح در سطح الیت این کشور، همچنان یکی از کشنگران صلح آذربایجانی به نام پهریز سمدوف را به اتهام «خیانت» برای ارتباط با کشنگران جامعه مدنی ارمنستان در زندان نگه داشته است.

این پیمان می‌تواند شکست بخورد چون علی‌اف اعلام کرد تا زمانی که ارمنستان قانون اساسی خود را برای حذف اشاره غیرمستقیم الحاق ناگورنو-قره‌باغ به این کشور تغییر ندهد، آن را امضا و تصویب نخواهد کرد. تغییر قانون اساسی نیازمند فراندومی است که پاشینیان احتمالاً تلاش می‌کند قبل یا بعد از انتخابات پارلمانی بعدی که برای ژوئن ۲۰۲۶ برنامه‌ریزی شده، به تصویب برساند. این امر به مخالفان ملی‌گرا و حامی